

A photograph of a multi-story brick building with a balcony, trees, and a red brick path overlay. The building is made of dark red brick and has several windows. A balcony with a white railing is visible on the upper floor. A large tree is on the right side of the image. A red brick path is overlaid on the bottom right corner. The text 'Jaarverslag Wiardi Beckman Stichting 2007' is written in white over the building.

Jaarverslag
Wiardi Beckman
Stichting 2007

Jaarverslag 2007

**WIARDI
BECKMAN
STICHTING**

2 Wiardi Beckman Stichting

BEZOEKADRES Herengracht 105, 1015 BE Amsterdam
POSTADRES Postbus 1310, 1000 BH Amsterdam
TELEFOON 0900 - 9553
FAX 020 - 5512 250
E-MAIL wbs@pvda.nl
WEBSITE www.wbs.nl
POSTBANK 30603

Inhoud

1	De Wiardi Beckman Stichting in 2007: de zwaartepunten	5
2	Onderzoek, publicaties en presentaties	11
3	Seminars, bijeenkomsten en conferenties	21
4	Socialisme & Democratie	23
5	Het wbs Jaarboek	27
6	Werk in uitvoering	29
7	Werkgroepen	31
8	De Dr. J.M. den Uyl-leerstoel	33
9	Publicaties van de stafleden van de Wiardi Beckman Stichting	35
10	Beschikbare publicaties van de Wiardi Beckman Stichting	38

Over de Wiardi Beckman Stichting

De Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de Partij van de Arbeid, fungeert als schakel tussen de wereld van de wetenschap en de Nederlandse sociaal-democratie. Ze draagt door studie en analyse bij aan de vernieuwing van programma's en beleid van de PvdA en is een vrijplaats voor debat over de koers van de sociaal-democratie.

4 Een onafhankelijke positie van het bureau is daarbij onontbeerlijk – wat ondersteunend werk voor de PvdA (zoals het schrijven van discussienota's voor partijcongressen, bijdragen aan de voorbereiding van verkiezingsprogramma's, advisering van PvdA-politici) allerminst uitsluit.

De WBS heeft een kleine staf van betaalde medewerkers. Ze is in belangrijke mate aangewezen op een breed netwerk van mensen, werkzaam aan universiteiten, in maatschappelijke organisaties en het openbaar bestuur.

De stichting voert haar doelstellingen op uiteenlopende manieren uit. Ze organiseert seminars en conferenties; ondersteunt een aantal vaste werkgroepen en gesprekskringen en publiceert boeken, rapporten en andere uitgaven. Vaste waarden zijn het eigen maandblad *Socialisme & Democratie* en het WBS *Jaarboek*. Aan de Universiteit van Amsterdam heeft de WBS de Dr. J.M. den Uyl-leerstoel ingesteld.

Van de WBS maakt verder nog het Centrum voor Lokaal Bestuur deel uit. Daarin worden de lokale, regionale en provinciale bestuurders van de PvdA georganiseerd. Het Centrum heeft een studieuze en adviserende taak en beoogt de communicatie tussen PvdA-bestuurders op de verschillende bestuursniveaus te bevorderen. Het geeft o.m. het maandblad *Lokaal Bestuur* uit.

De WBS ontvangt overheidssubsidie, gekoppeld aan het aantal Kamerzetels van de PvdA, en financiële steun van de PvdA zelf. Daarnaast steunen vele individuele PvdA-leden de WBS door middel van een jaarlijkse gift of donatie.

Het bestuur van de WBS wordt uitgeoefend door een curatorium, benoemd door het bestuur van de PvdA. De directeur van de WBS is adviserend lid van het partijbestuur.

1 De Wiardi Beckman Stichting in 2007: de zwaartepunten

Het WBS-programma van 2007 was op zowel methodische als inhoudelijke innovatie gericht en kende een aantal zwaartepunten.

5

- 1 Reflectie op electorale instabiliteit van het Nederlandse partijstelsel in het algemeen, en de PvdA in het bijzonder: concurrentie van de flanken, SP etc.
- 2 Jongere generatie binden aan het werk van de WBS, op zoek naar nieuw generationeel perspectief, plus meer kwalitatieve *on the spot*-methodiek.
- 3 Programmatische verkenningen op het snijvlak van beginselen en beleid: de rechtsstaat (terrorisme), de belastingpolitiek, de regionale economie, het ideaal van onderwijsgelijkheid
- 4 De internationale dimensie: denktank-netwerken; de *war of ideas* voorafgaande aan de Amerikaanse verkiezingen.
- 5 Opnieuw verbinding zoeken met de traditie als kernopdracht: heroprlichting van de WBS geschiedeniswerkgroep.

Op 7 maart 2007 werd een voor de Partij van de Arbeid woelige verkiezingsperiode afgesloten met de Provinciale-Statenvierkiezingen. Die electorale onstuimigheid begon met buitengewoon succesvolle gemeenteraadsverkiezingen op 7 maart 2006. Het verkiezingsjaar beleefde een dieptepunt met een verontrustende nederlaag bij de Tweede-Kamerverkiezingen van november 2006. In maart 2007 behielden de regeringspartijen CDA, PvdA en ChristenUnie hun meerderheid in de Eerste Kamer dankzij de groei van de CU. Hoe moeten de electorale lotgevallen worden beoordeeld? Zijn zij onderdeel van wat Jouke de Vries het onderbroken evenwicht in de Nederlandse politiek heeft genoemd – om de extreme turbulentie sinds 2001 aan te duiden? Vormen zij de neerslag van nieuwe scheidslijnen en conflictstof in onze maatschappij? Of weerspiegelen zij de gebreken van een politieke partij die haar eigen organisatie onvoldoende op orde heeft? De WBS wijdde een eigen analyse

aan de electorale *Werdegang* van de PvdA met het door Frans Becker en Rene Cuperus geredigeerde boek *Verloren slag* en leverde met secretaris Mare Faber een stevige bijdrage aan de commissie Vreeman, die voor de PvdA over de verkiezingen van 2006 rapporteerde in *De scherven opgeveegd*.

Vernieuwing van methodiek met een groep jonge onderzoekers vindt plaats in de WBS Werkplaats. De WBS organiseerde al in 2006 een groep studenten en pas afgestudeerden in de WBS Werkplaats, die in 2007 hun eindrapport publiceerden: *Politiek van de netwerkgeneratie*. Een nieuwe groep jonge onderzoekers streek als WBS Werkplaats een half jaar neer in Amsterdam Oost en gaf een verslag van haar ervaringen in *Zeeburg Ondersteboven*.

6

De WBS richtte zich verder op een nadere positiebepaling van de PvdA ten aanzien van een aantal politieke en maatschappelijke vraagstukken, waarbij klassieke uitgangspunten van de sociaal-democratie in het geding zijn: de bescherming van de rechtsstaat; gelijke kansen in het onderwijs; verdeling van de zwaarste lasten over de sterkste schouders; een rechtvaardige verdeling van economische ontwikkelingskansen. Flip de Kam schreef voor de WBS een omvattende studie over de mogelijkheden om ons belastingstelsel progressiever te maken onder de titel *Wie betaalt de staat?*; Jaap Dronkers werkte een bijdrage aan een WBS-conferentie over onderwijs en ongelijkheid uit tot de studie *Ruggengraat van ongelijkheid*; Een economisch mozaïek is de titel van het rapport dat de WBS samen met de Tweede-Kamerfractie van de PvdA maakte over economische ongelijkheid tussen en ontwikkeling van regio's in Nederland; in *De bedreigde rechtsstaat* staat naast het vraagstuk van rechtsbescherming onder meer de ongelijke behandeling van burgers als gevolg van wetgeving op het gebied van burgerschap en terrorismebestrijding centraal.

Deze studies bieden niet alleen een analyse van de recente programmatische geschiedenis van de PvdA maar ook een actuele politieke agenda, gestoeld op de traditionele opdracht van de sociaal-democratie sociale rechtvaardigheid te bevorderen. Het zijn studies in de balanceerkunst van mogelijkheden en beperkingen in de hedendaagse politiek.

Zonder voeling met de historie verliest de sociaal-democratie richting. De WBS beschikte lange tijd over een historische werkgroep die niet alleen tal van conferenties en seminars organiseerde maar ook een groot aantal publicaties – boeken en artikelen – het licht deed zien: van beschouwingen over de vrijzinnig-democratische traditie in de Nederlandse politiek tot het overzichtswerk over honderd jaar sociaal-democratie in Nederland. Na een periode van afwezigheid is de WBS Werkgroep Geschiedenis opnieuw aangetreden – in een nieuwe bezetting. De werkgroep organiseerde haar eerste bijeenkomst in 2007 over de studie van J.A.A. van Doorn, Duits *Socialisme. Het falen van de sociaal-democratie en de triomf van het nationaal-socialisme*. Voorts gaf de WBS in samenwerking met Mets & Schilt de

brieven uit die Stuuf Wiardi Beckman tussen 1919 en 1934 aan Marinus van der Goes van Naters schreef; zij leveren een buitengewoon boeiend beeld op van een cruciale periode in de geschiedenis van de Nederlandse sociaal-democratie.

Een laatste zwaartepunt vormden de activiteiten van de WBS over de grenzen. Medewerkers van de WBS waren actief in het internationale netwerk van sociaal-democratische denktanks met bijdragen op conferenties, in boeken en op websites. De WBS verzorgde, deels in samenwerking met anderen, publicaties met een blik over de grens: *Social-democracy and Education. The European Experience* en het WBS Jaarboek over ontwikkelingen in de Amerikaanse politiek aan de vooravond van de presidentsverkiezingen onder de titel *Op zoek naar progressief Amerika*.

7

Het programma van de WBS beperkte zich niet tot de hier beschreven activiteiten. WBS-medewerkers droegen in diverse fora bij aan het debat over de beginselen, electorale positie en koers van de PvdA. Het maandblad van de WBS, *Socialisme & Democratie*, besteedde aandacht aan een groot aantal relevante politieke thema's voor de sociaal-democratie.

In 2007 publiceerde de WBS de volgende boeken en rapporten:

- Frans Becker en René Cuperus (red.), *Verloren slag. De PvdA en de verkiezingen van november 2006*, Amsterdam 2007, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting
- WBS Werkplaats, *Politiek van de Netwerkgeneratie*, onder redactie van Carine Lacor, Amsterdam 2007, Wiardi Beckman Stichting
- H.B. Wiardi Beckman, *En die twee jongens zijn wij. Brieven aan M. van der Goes van Naters*. Ingeleid en bezorgd door Mireille Berman en Marijke Halbertsma-Wiardi Beckman, Amsterdam 2007, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting
- Flip de Kam, *Wie betaalt de staat? Pleidooi voor een progressieve belastingpolitiek*, Amsterdam 2007, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting
- Wouter de Been, *De bedreigde rechtsstaat. Sociaal-democratie, terrorismebestrijding en burgerschap*. Rapport van de Commissie Rechtsstaat van de Wiardi Beckman Stichting, Amsterdam 2007, Wiardi Beckman Stichting
- Frans Becker, Daan Bultje, Marijn Molema en Pauline Smeets, *Een economisch mozaïek. De PvdA en regionale economische politiek*, Amsterdam 2007, Wiardi Beckman Stichting
- Jaap Dronkers, *Ruggengraat van ongelijkheid. Beperkingen en mogelijkheden om ongelijke onderwijskansen te veranderen*, Amsterdam 2007, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting
- De Werkplaats, *Zeeburg Ondersteboven*, Amsterdam 2007, Wiardi Beckman Stichting/Wetenschappelijk Bureau van GroenLinks
- Frans Becker, Menno Hurenkamp en Michael Kazin (red.), *Op zoek naar progressief Amerika. WBS Jaarboek 2007*, Amsterdam 2007, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting

- Frans Becker, Karl Duffek and Tobias Mörschel (eds.), *Social Democracy and Education. The European Experience*, Amsterdam 2008, Mets & Schilt/Forum Scholars for European Social Democracy.

Voorts verscheen een Duitse uitgave van een publicatie van WBS, Ebert Stiftung en Renner Institut :

- Frans Becker, Karl Duffek, Tobias Mörschel (Hrsg.), *Sozialdemokratische Reformpolitik und Öffentlichkeit*, Wiesbaden 2007, vs Verlag für Sozialwissenschaften.

8

Curatorium en staf

F. Heemskerk, A. Jonk, en B. Koenders verlieten in de loop van 2007 het curatorium. H. Boutellier, R. Rienstra en P. Tang traden tot het curatorium toe. Per 31 december was het curatorium als volgt samengesteld: J. Cohen (voorzitter), H. Boutellier, H. Fernandes Mendes, C.A. de Kam, J. Klijnsma, P. Meurs, R. Rienstra, P. Tang, H. Verbruggen en J. de Vries. Het penningmeesterschap van de WBS, gekoppeld aan het lidmaatschap van het PvdA-bestuur, werd tot begin 2007 vervuld door Arnold Jonk. Door de bestuurscrisis in de PvdA werd zijn lidmaatschap van het partijbestuur – en daarmee van het curatorium van de WBS – beëindigd.

Het curatorium kwam in 2007 drie maal bijeen. Een commissie uit het curatorium, aangevuld met de voorzitter van de PvdA en de waarnemend directeur, was verantwoordelijk voor de sollicitatieprocedure en voordracht van de nieuwe directeur van de stichting. Gedurende 2007 fungeerde Frans Becker als waarnemend directeur van de WBS. Per 1 januari 2008 trad Monika Sie Dhian Ho aan als directeur van de stichting.

Op 31 december bestond de staf van de WBS uit de volgende medewerkers:

- Frans Becker, wetenschappelijk medewerker en plaatsvervangend directeur (35 uur);
- René Cuperus, wetenschappelijk medewerker (35 uur);
- Khadija El Majdoubi, projectmedewerker (28 uur)
- Mare Faber, wetenschappelijk medewerker en eindredacteur van *Socialisme & Democratie* (28 uur);
- Mieke Groen, medewerker bibliotheek (4 uur);
- Annemarieke Nierop, bureauredacteur van *Socialisme & Democratie* en redacteur van de WBS-website (28 uur);
- Vera van Lingen, secretariaatsmedewerker (32 uur).

Daarnaast waren voor een deel van het jaar projectmedewerkers en stagiaires aangesteld: Wouter de Been, Pieter de Vries, Carine Lacor, Marijn Molema,

Daan Bultje, Floor Milikowski, Gustaaf Haan, Kate Kirk, René Rollingswier, Ilse Raaymakers, Jacob Boersema, Anne Brouwers, Femke Kaulingfreks, Marinke van der Kroon en Sander Verwer. Bart Top verving Mare Faber als eindredacteur van *Socialisme & Democratie* tijdens een deel van haar werkzaamheden voor de commissie Vreeman.

In dienst van de WBS waren, naast de eerder genoemden, de medewerkers van het Centrum voor Lokaal Bestuur. Zie voor de werkzaamheden van het Centrum in 2006 en de samenstelling van bestuur en staf het afzonderlijk verschenen jaarverslag (www.clb.nl).

9

In memoriam

Tot onze grote droefenis overleed Ad Geelhoed op 20 april 2007 – aan de vooravond van het uitspreken van zijn oratie als hoogleraar op de Den Uyl-leerstoel. Zijn colleges waren in 2006 gestart. Erudiet en aimabel heeft Ad Geelhoed als lid van het curatorium, als auteur van spraakmakende bijdragen aan ons maandblad en jaarboek en vervolgens als houder van de Den Uyl-leerstoel een bijzondere rol vervuld voor de WBS. J.Th.J. van den Berg, voorzitter van het curatorium van de Dr. J.M. den Uyl-leerstoel schreef een ‘In memoriam Ad Geelhoed’ voor *Socialisme & Democratie* nr. 6.

Op 20 juni 2007 overleed Bart Tromp – decennia lang verbonden met de WBS door zijn lidmaatschap van de redacties van *Socialisme & Democratie* en het *Jaarboek voor het democratisch socialisme*, zijn voorzitterschap van de WBS-werkgroep Partijpolitieke processen en zijn talrijke bijdragen over de sociaal-democratie, buitenlandse politiek en politieke theorie. Op 1 juli organiseerde de WBS een herdenkingsbijeenkomst in De Rode Hoed te Amsterdam. In de zomer verscheen een speciale uitgave van *Socialisme & Democratie*: In memoriam Bart Tromp 1944-2007.

Financiën

Als gevolg van de verkiezingsuitslag van 2006 liepen de inkomsten voor de WBS uit overheidssubsidie terug. De jaarlijkse donateursactie onder PvdA-leden leverde, net als in voorgaande jaren, een aanzienlijke bijdrage aan de inkomsten van de WBS.

² Onderzoek, publicaties en presentaties

De verkiezingen van 2006

Eind maart verscheen *Verloren slag. De PvdA en de verkiezingen van november 2006*, een door Frans Becker en René Cuperus geredigeerde bundel studies over de verkiezingsuitslag, met bijdragen van de redacteurs (over de electorale en sociologische instabiliteit van de PvdA) en voorts van Liesbet van Zoonen (over het leiderschap van Wouter Bos), Philip van Praag (over de verkiezingscampagne), Jan de Ridder (over het mediabeeld van de PvdA), Gerrit Voerman en Paul Lucardie (over de SP) en Kees van Kersbergen en André Krouwel (over het CDA). In de analyse van Becker en Cuperus wordt de campagne van de PvdA en het functioneren van de partijorganisatie aan een nadere analyse onderworpen; maar de verklaring van de electorale nederlaag wordt ook gezocht in bredere politieke en sociologische ontwikkelingen – zoals de Derde Weg-achtige hervormingskoers van de PvdA en de sociologische gevolgen van mondialisering. Het kost de sociaal-democratie in toenemende mate moeite de winnaars en verliezers van de mondialisering, de hoger- en lager opgeleiden tegelijkertijd aan te spreken. De PvdA verkeert in een inhoudelijke en electorale spagaat. Het politieke centrum wordt inmiddels uitgehold door een sterke electorale beweging naar de flanken. *Verloren slag* kwam tot stand als vervolg op een direct na de verkiezingen georganiseerde expertmeeting over de electorale positie van de PvdA met verkiezingsonderzoekers.

De aankondiging van het boek was te zien in het TV-programma *Buitenhof*, waar René Cuperus werd geïnterviewd. Zijn optreden en de publicatie van het boek hebben veel reacties losgemaakt. Becker en Cuperus bezochten een aantal gewesten en afdelingen (waaronder Groningen, Flevoland, Rotterdam, Den Haag en Nijmegen) voor discussie over hun bijdrage – en over de positie en toekomst van de PvdA. De WBS organiseerde voorts een seminar voor en met de leden van de commissie Vreeman op 23 maart, tezamen met een aantal auteurs en betrokken waarnemers. Liesbet van Zoonen en de redacteurs bespraken de analyse van *Verloren slag* met de Tweede-Kamerfractie van de PvdA. De bijdrage van Becker en Cuperus verscheen in gewijzigde vorm in het Duits en Engels – in het jaarboek van het Nederland Instituut van de Universiteit van Münster en op de website van Policy Network. Zij leverden voorts een bijdrage aan de door het Duitsland Instituut

Amsterdam en de NRW School of Governance van de Universiteit Duisburg georganiseerde conferentie 'Van het centrum naar de randen – De crisis van de representatieve democratie in Europa'.

De WBS-analyse kon mede fungeren als materiaal voor de commissie Vreeman, die door het bestuur van de PvdA werd ingesteld om de electorale lotgevallen van de partij te analyseren en aanbevelingen te doen voor de koers en werkwijze van de PvdA. WBS-stafflid Mare Faber trad op als secretaris van de commissie en schreef het eindrapport *De scherven opgeveegd*.

12

Progressieve belastingpolitiek

In *Wie betaalt de staat? Pleidooi voor een progressieve belastingpolitiek* geeft Flip de Kam, hoogleraar Openbare financiën bij de Universiteit Groningen, een gedegen overzicht van ons belastingstelsel. De belastingheffing, zo meent De Kam, kan wel wat progressiever, maar hij waakt ervoor het belastingstelsel te overvoeren met onvervulbare wensen. In zijn beschouwing laat hij alle belangrijke lastige vragen de revue passeren – van de hypotheekrenteaftrek tot de belasting van hoge inkomens, van Nederland belastingparadijs tot verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Het is een boek vol ambitie, maar met realiteitszin voor de grenzen van fiscale politiek in een open, internationaal georiënteerde economie. De Kam gaat bovendien expliciet op zoek naar een gedeelde agenda voor belastingpolitiek van de drie progressieve partijen. Hij stelt daarbij vast dat er naast verschillen toch ook belangrijke gemeenschappelijke beleidslijnen te ontdekken zijn.

Op 7 juni presenteerde de WBS in Studio Pulchri in Den Haag De Kams studie. Hij leidde de presentatie in en overhandigde het eerste exemplaar aan minister van Financiën Wouter Bos. In een debat tussen de 'progressieve drie' gingen Paul Tang, Ewout Irrgang (SP) en Bart Snels (Wetenschappelijk Bureau GroenLinks) met elkaar en met de auteur in debat over onder meer de topinkomens in Nederland en de eerlijke verdeling van de AOW-lasten. Frans Becker leidde het debat. *Wie betaalt de staat?*, zo schreef Kees Tamboer in *Het Parool* (13/6/2007) 'is een belangrijk boek. Linkse politici denken met fiscale regelingen het land te kunnen regeren, maar serieus discussiëren over belastingpolitiek is er niet bij. Belastingen, aldus de Kam, vormen een 'zwart gat' in het wereldbeeld van links. Zijn studie, goed geschreven en wars van insiderjargon, helpt dat gat op te vullen. Gematigd, en toch radicaal. Geen 'kleptocrentaks' om de rijken een toontje lager te laten zingen, maar ook geen 'vlaktaks' met één laag tarief om de rijken te gerieven. De Kam houdt het op een evenwichtige lastenverschuiving die meer recht doet aan het draagkrachtbeginsel dan in het huidige stelsel het geval is. [...] Flip de Kam heeft het debat over een eerlijker verdeling van de belastingdruk weer opengebroken.'

In november organiseerde stagiair René Rollingswier voor de WBS samen met De Kam een kleine expertmeeting met politici en experts van buiten de politiek waarin de grenzen aan de belastingpolitiek centraal stonden – op het gebied van de inkomsten- en vermogensbelasting en bedrijfsbelastingen. De internationale concurrentiepositie van het bedrijfsleven in Nederland kwam daarbij aan de orde. Voorts werd aandacht besteed aan de herverdelende effecten van de overheidsuitgaven (profijt van de overheid). In 2008 zal de WBS – mede gelet op de uitkomsten van deze bijeenkomst – een grotere publieksconferentie organiseren over belastingpolitiek.

13

Brieven van Wiardi Beckman

Op 15 juni presenteerde de WBS *En die twee jongens zijn wij*: de brieven die Wiardi Beckman tussen 1919 en 1934 aan Van der Goes van Naters schreef – en die gered werden uit de nalenschap van Van der Goes. Lodewijk van Gorkom trof ze aan in een doosje op de zolder van Van der Goes en zorgde ervoor dat ze in goede handen kwamen – die van Marijke Halbertsma-Wiardi Beckman. Zij, dochter van Stuuf Wiardi Beckman, en Mireille Berman, kleindochter van Van der Goes van Naters, bezorgden de brieven en verzorgden de inleiding daarbij. De brieven bieden een fascinerend beeld van de belevingswereld van ethische socialistische uit die tijd, die, afkomstig uit welgestelde kring, uit rechtvaardigheidsgevoel en idealisme de zijde van de klassenbewuste arbeiders hadden gekozen, ook al hadden ze er nog nooit een in levende lijve ontmoet. 'Ben je al bezig de S.D.A.P. te hervormen? Ik heb wel verbazenden zin je een handje te komen helpen', schrijft Wiardi Beckman op 22 mei 1924 aan zijn vriend. Tegelijkertijd biedt het boek een fraaie illustratie van de ideologische strubbelingen van een partij in de overgang van revolutie naar reformisme. 'Het boek', zo schreef Aleid Truijens in *de Volkskrant* (31/8/2007), 'geeft een uniek beeld van het hoogstaande socialisme van keurige "rode" jongens in de jaren twintig en dertig, die wisten dat wat zij deden van groot belang was.'

Op de bijeenkomst in het Bethaniënklooster te Amsterdam, waar het boek werd gepresenteerd, spraken Frans Becker, Mireille Berman, Marijke Halbertsma, Lodewijk van Gorkom en Paul Kalma – deze laatste met gebruikmaking van de tekst van Gerrit Voerman, die door ziekte verhinderd was zijn bijdrage uit te spreken. Jan Mets las fragmenten uit de brieven voor. Mede door de aanwezigheid van de familieleden van Wiardi Beckman en Van der Goes van Naters kreeg de bijeenkomst een bijzonder karakter. De bijdrage van Gerrit Voerman werd afgedrukt in *Socialisme & Democratie* nr. 9.

Economische politiek in de regio

In de zomer van 2007 verscheen *Een economisch mozaïek*, een rapport over de regionale economische politiek dat tot stand kwam in een samenwerkingsverband

Die oude tijd...

In gesprek met twee oud-Zeeburgers

Femke Kaulingfreks

14 **Mijnheer en mevrouw Bleeker hebben jarenlang een fotozaak gehad in de Borneostraat. Eind jaren tachtig hebben ze die moeten opgeven omdat ze niet genoeg omzet meer draaiden. Mijnheer Bleeker heeft de zaak verkocht en is in de fabriek van Fokker vliegtuigen gaan lijmen. ‘Geen centje pijn, hoor’, zegt hij opgeruimd, ‘werk is werk’. ‘Mijn man is zo makkelijk’, voegt mevrouw Bleeker daaraan toe.**

Ze zijn verhuisd naar Diemen en daar wonen ze nog steeds. Toch komen ze nog elke week in de Indische Buurt omdat ze actief zijn bij de kerk aan de Javastraat. Ze helpen daar onder andere bij de voedselbank, die elke vrijdag geopend is. Van de voedselbank wordt al jaren intensief gebruik gemaakt, al hoewel mijnheer Bleeker soms wel eens zijn bedenkingen heeft bij de noodzaak ervan. ‘Zolang ze met de auto hun voedselpakket komen ophalen, vraag ik me wel eens af hoe hard de mensen het echt nodig hebben’, zegt hij. Toch erkent hij dat er veel armoede is in de buurt. ‘Dat komt ook omdat de mensen niet goed met hun geld kunnen omgaan’, zegt mevrouw Bleeker. ‘Mensen zouden weer moeten leren budgetteren, we ons maandgeld in vaste potjes, voor de huur, voor het gas en licht, voor het ziekenfonds en voor het eten. Dat doen de mensen nu niet meer. Eerst willen ze die grote televisie kopen.’ Mevrouw Bleeker begrijpt dat ook wel weer. Luxe artikelen zijn veel belangrijker geworden. Daar verdienen mensen tegenwoordig respect en waardering van hun omgeving mee. De mensen met een lager inkomen kijken wat de rijkere mensen hebben en doen er alles voor om dat ook te krijgen. ‘Vroeger had niemand wat’, zegt mijnheer Bleeker, ‘daarom was de saamhorigheid onder de mensen toen ook groter. Men hielp elkaar veel makkelijker met de dagelijkse dingen. Het verschil tussen arm en rijk is een stuk groter tegenwoordig.’ Mevrouw Bleeker knikt instemmend.

tussen WBS en Tweede-Kamerfractie. De klassieke regionale economische politiek is voorbij, zo stelt het rapport, maar er is wel degelijk ruimte voor een nieuwe vorm van economische politiek die de regio ondersteunt in haar eigen ontwikkeling. Het zal daarbij vooral moeten gaan om het bevorderen van innovatie en ondernemerschap – voortbouwend op de sterke kanten van de economische structuur van elke regio.

Het rapport werd eind augustus gepresenteerd in Leeuwarden en Roermond. Op 27 augustus vond een presentatie plaats in Leeuwarden met Pauline Smeets, Jan From, CDA-statenlid Friesland, Joram Krozer, directeur onderzoek van het Cartesius Instituut Leeuwarden en Anne-Jan Zwart, voorzitter Kamer van Koophandel Friesland. De bijeenkomst en de discussie met het publiek stonden onder leiding van Bertus Mulder.

Op 28 augustus vond een presentatie van het rapport plaats in Roermond. Pauline Smeets leidde het rapport in. Sjraar Cox, burgemeester van Sittard-Geleen, Harry Loozen, directeur van de Kamer van Koophandel Limburg, Carla Pluijmaekers, directeur van het MKB Limburg, gaven een reactie. De bijeenkomst, inclusief de forumdiscussie, stond onder leiding van Mathilde Dominikowski. In 2008 wordt een werkconferentie gehouden met gedeputeerden, statenleden en wethouders EZ over het rapport en de daaruit te trekken conclusies voor het regionale beleid.

De bedreigde rechtsstaat

In 2006 stelde de WBS de commissie rechtsstaat in, die een nader onderzoek instelde naar de opstelling van de PvdA inzake rechtsstatelijke kwesties. Voorzitter van de commissie was Hugo Fernandes Mendes; leden waren Kees Groenendijk, Erik Jurgens, Gerritjan van Oven, Fré le Poole, Willem Witteveen en Paul Kalma opgevolgd door Frans Becker namens de WBS. Wouter de Been was penvoerder van de commissie. Uitgangspunt voor de commissie waren de zorgen over de omgang met rechtsstatelijke uitgangspunten in de politiek. De commissie koos twee terreinen van onderzoek: dat van terrorismebestrijding en dat van burgerschap. De commissie organiseerde twee expertmeetings over deze beide onderwerpen en deed voorts onderzoek naar de opstelling inclusief de motivering daarvoor ten aanzien van een aantal wetsontwerpen bij de Eerste- en Tweede-Kamerfractie van de PvdA.

De commissie constateerde weliswaar verschillen van benadering tussen beide fracties, maar meende in algemene zin dat ‘met betrekking tot het vraagstuk van terrorismebestrijding en integratie met de eenzijdige inzet op repressie en op harde aanpak, voor een weg is gekozen die niet alleen principieel onjuist is, maar ook ineffectief voor het behalen van de gewenste doelstellingen.’

Op 3 september werd het rapport *De bedreigde rechtsstaat. Sociaal-democratie, terrorisme bestrijding en burgerschap* door de voorzitter van de commissie aan de

Ze weet nog goed hoe het voor haar was om vanuit een klein dorpje in Zeeuws Vlaanderen in Amsterdam te komen wonen toen ze net getrouwd was. De aanspraak die ze had in de fotozaak maakte dat ze zich toch al snel thuis voelde.

Ze heeft door de jaren heen de buurt aardig zien veranderen.

Vroeger had je meer ruimte en meer aan de buitenlucht, vindt ze.

Er was meer groen, de mensen spraken elkaar in de binnentuinen.

Nu wonen er veel te veel grote gezinnen in te kleine boven-appartementjes. Ook de bewoners van de buurt zijn veranderd. De ‘echte’ Amsterdammers zijn naar buiten vertrokken, naar Almere waar meer ruimte is. Daarvoor in de plaats zijn veel buitenlandse gezinnen in de buurt komen wonen. In het begin zorgde dat voor nog meer gezelligheid in de fotowinkel.

Mevrouw Bleeker hielp de Marokkaanse en Turkse burens met het vertalen van officiële brieven en het invullen van formulieren. Later werd het juist moeilijker om de zaak draaiende te houden.

De nieuwe buurtbewoners kochten namelijk minder dan de oude. Ze hadden minder geld te besteden en meer monden te voeden.

‘Natuurlijk moet er eerst gegeten worden. Daarnaast hadden de mensen nog wel wat geld voor af en toe een vakantiefotootje, maar die mooie nieuwe camera lieten ze liggen. Bovendien zijn het echte markt mensen, ze komen uit een cultuur waar afdingen heel normaal is en zijn niet gewend aan de kleine Nederlandse winkels met vaste prijzen.’

Mijnheer Bleeker vraagt zich wel eens af of de overheid dingen niet anders had kunnen aanpakken als het gaat om de integratie van de nieuwe Nederlanders. ‘De mensen zijn te veel bij elkaar gaan wonen, waardoor ze de taal niet goed leerden spreken. Bovendien werd hulp bij het inburgeren op de verkeerde manier gegeven. De overheid ging niet uit van de zelfredzaamheid van de mensen: basale dingen werden voor hen geregeld zonder dat er van henzelf iets werd verwacht. Zo neem je de mensen datgene wat ze zelf kunnen ook nog eens uit handen.’ Toch zijn mijnheer en mevrouw Bleeker niet negatief over de veranderingen in de buurt. Mevrouw Bleeker vertelt over haar Marokkaanse buurvrouw die nooit op vakantie gaat naar Marokko. ‘Weet u, buurvrouw,’ zegt ze, ‘als ik boodschappen ga doen in de Javastraat ben ik toch al in Marokko.’

Die diversiteit spreekt ook mevrouw Bleeker wel aan.

De in dit artikel gebruikte namen zijn gefingeerd.

staatssecretaris van Justitie Nebahat Albayrak aangeboden. Aleid Wolfsen, Herman van Gunsteren, Erik Jurgens en Kees Groenendijk reageerden op het rapport. De bijeenkomst, inclusief de discussie met het publiek, stond onder leiding van Jon Schilder, hoofd Constitutioneel Beleid Ministerie BZK, tevens hoofddocent staats- en bestuursrecht. In 2008 zal een vervolg worden gegeven aan het debat over het rapport.

Onderwijspolitiek

In november 2006 organiseerden WBS, Ebert Stiftung en Renner Institut een conferentie in Berlijn over sociaal-democratische onderwijspolitiek. Jaap Dronkers hield er een fundamenteel verhaal over ongelijkheid in het onderwijs. Zijn bijdrage is te boek gesteld in *Ruggengraat van ongelijkheid. Beperkingen en mogelijkheden om ongelijke onderwijskansen te veranderen*. Deze kleine studie omvat een buitengewoon grondige analyse van de factoren die ongelijkheid in het onderwijs bepalen; een kritische terugblik op de onderwijspolitiek van de sociaal-democraten in de afgelopen decennia; en een aantal aanbevelingen voor een toekomstige onderwijspolitiek die ongelijkheid in het onderwijs wil terugdringen.

Onderwijs, aldus Dronkers, heeft steeds twee gezichten gehad. Enerzijds is het altijd een middel geweest tot sociale stijging van begaafde kinderen uit de lagere klassen of standen. Dat geldt niet alleen voor de moderne tijd, maar gold ook al in de Middeleeuwen (via kloosterorden e.d.), de Romeinse tijd (de opleiding tot redenaar) en het klassieke China (de mandarijnenopleiding). Door sociale stijging mogelijk te maken heeft het onderwijs bijgedragen aan de openheid van een samenleving. Anderzijds genereert onderwijs juist nieuwe ongelijkheden en draagt ertoe bij bestaande maatschappelijke ongelijkheid te handhaven. In de huidige tijd gaat dat meer dan ooit op. In zekere zin is het onderwijs de ruggengraat van ongelijkheid geworden. Onderwijsongelijkheid is een centraal, maar dubbelzinnig kenmerk van de 21ste-eeuwse samenlevingen.

‘Maar’, aldus Dronkers in zijn nawoord, ‘de hoogte van deze onderwijsongelijkheid is beïnvloedbaar; ze kan hoger of lager zijn dankzij de inrichting van onderwijs en zijn inbedding in de samenleving. Voor sociaal-democraten die vermindering van ongelijkheid nastreven, is er dus werk aan de winkel. Niet door een grote zak geld in het onderwijs leeg te gieten of door revolutionaire ingrepen. Ook niet door het introduceren van de allernieuwste onderwijstechnologieën of didactieken, en evenmin door het onderwijs over te laten aan de markt, de ouders, of de werkgevers en werknemers. Maar het kan wel door het uitvoeren van de eerste zin van het grondwetsartikel over het onderwijs: “het onderwijs heeft de voortdurende zorg van de regering”. Die zorg moet vooral blijken uit het zorgzaam in balans houden van de verschillende processen die bijdragen tot verkleining of vergroting van onderwijsongelijkheid en het keer op keer herijken van die balans.

Geen 'groots en meeslepend' beleid, maar wel resultaten. En om die laatste gaat het in de sociaal-democratie.'

Op 9 oktober werd de studie van Dronkers gepresenteerd. De auteur bood het boek aan PvdA Onderwijsminister Ronald Plasterk aan; zij gingen in debat over de hoofdstellingen, met elkaar en het publiek.

De resultaten van de conferentie worden voorts uitgegeven in *Social-democracy and education. The European experience*, waarvan Frans Becker de eindredactie heeft verzorgd. Met bijdragen van Thomas Meyer (Education and social democracy), Johano Strasser (Education for a good life), Guy Haug (Current issues in higher education policies in Europe – The impact of the Bologna and Lisbon agendas of change), Jaap Dronkers (Education as the backbone of inequality – European education policy: constraints and possibilities), Jutta Allmendinger / Stephan Leibfried (Education and the welfare state: the four worlds of competence production), Bernard Hugonnier (Equity in education), Frans Becker (Pitfalls of educational reform policies), Jorge Calero (Education and the process of inequality in Spain), Ursula Neumann (Integration and education in Germany), Winfried Heidemann (Lifelong Learning – From diversity to convergence in Europe) en Stefan Hummelsheim, (Lifelong Learning – Social developments and the consequences for labour and education). Het boek kwam eind december gereed

De WBS internationaal

In januari 2007 verscheen *The EU – A Global Player?*, onder redactie van Cuperus, Duffek, Mörschel en Fröschl – het resultaat van de najaarsconferentie 2005 van het Forum Scholars for European Social Democracy in Wenen.

Becker en Cuperus woonden een conferentie bij van Policy Network in Londen over Europese integratie; Cuperus reisde naar Chili om te spreken op een door Policy Network georganiseerde conferentie over het Europese model. Hij sprak ook in Brussel, Den Haag en Emmen over de toekomst van de EU.

Cuperus, Hurenkamp en Becker reisden naar Washington om met auteurs voor het WBS Jaarboek 2007 te spreken; een aantal denktanks en adviseurs te raadplegen; en zich nader te oriënteren op de ontwikkelingen van de arbeidsverhoudingen en verzorgingsstaat in de vs. Een korte impressie van hun bezoek is te vinden in *Socialisme & Democratie* nr. 6. Het jaarboek van de WBS vormde een bijzonder internationaal experiment: in samenwerking met Michael Kazin, hoogleraar geschiedenis aan de Georgetown University in Washington, werd een groep Amerikaanse auteurs aangezocht om te schrijven over perspectieven voor progressieve politiek na de presidentsverkiezingen van 2008.

Voorts bracht de WBS met een kleine groep experts op het terrein van de Europese politiek een bezoek aan Brussel – om een klein aantal topambtenaren van Nederlandse oorsprong te ontmoeten en te spreken over de Nederlandse positie

in de EU en de toekomst van de Europese integratie. Het bezoek werd afgesloten met een diner ten huize van de Nederlandse ambassadeur bij de EU. In het voorjaar verscheen een Duitse versie van een door het netwerk Forum Scholars for European Social Democracy eerder in het Engels uitgegeven boek: Frans Becker, Karl Duffek, Tobias Mörschel (Hrsg.), *Sozialdemokratische Reformpolitik und Öffentlichkeit*, bij vs Verlag für Sozialwissenschaften. Daarin onder meer het essay van WBS-medewerkers Cuperus en Becker: 'Sehnsucht nach dem Wohlfahrtsstaat'. Bijdragen van hun hand over de verkiezingen van 2006 verschenen in Engeland en Duitsland.

Cuperus hield voorts een college aan de Sommeruniversität der Friedrich-Ebert-Stiftung und SPD 'Zukunftsherausforderungen für die soziale Demokratie' in Potsdam op 16 juli, nam deel aan een politiek forum van de Vlaamse SP.A in Gent en bezocht, op verzoek van de Alfred Mozer Stichting, de Bulgaarse zusterpartij van de PvdA in Sofia, met de voordracht 'How do small countries such as Bulgaria and the Netherlands survive global transformation and maintain to be tolerant societies?'. Op verzoek van het Finse zusterinstituut van de WBS, de Kalevi Sorsa Foundation uit Helsinki – denktank van de Finse sociaal-democratische partij SPD – hield Cuperus eind november 2007 een lezing over 'Achtergronden van het Europese Populisme' op een Studium Generale conferentie van de Universiteit van Tampere.

De WBS Werkplaats

Op 15 maart verscheen de eindrapportage van de WBS Werkplaats 2006: een boek over de netwerkgeneratie en de politiek, waarvan een voorpublicatie van de hand van Gustaaf Haan in de *Volkskrant* werd afgedrukt. Rindert de Groot (Coolpolitics) en Froukje Jansen (Llink) namen het boek in ontvangst, en spraken beide een column uit. De publicatie, verzorgd door Carine Lacor, biedt een beeld van de activiteiten van de Werkplaats-onderzoekers op het terrein van inburgering, volkshuisvesting, Europese integratie, godsdienstonderwijs en het VMBO. *Politiek van de netwerkgeneratie* biedt tegelijkertijd een beeld van een generatie die op geheel eigen wijze op zoek is naar politiek engagement.

De Werkplaats 2007 is een initiatief van de WBS dat samen met het Wetenschappelijk Bureau van GroenLinks is uitgevoerd in Amsterdam Oost. Uitgangspunt voor de Werkplaats vormde de vraag hoe de samenlevingsvraagstukken in een stadsdeel als Zeeburg in het door de overheid gevoerde beleid tot uitdrukking komen. Het project was een onderzoek in Zeeburg dat onder leiding van Khadija El Majdoubi, projectmedewerker van de WBS, werd uitgevoerd door een groep van zeven jonge academici.

Zij schetsen in hun eindrapportage, *Zeeburg Ondersteboven*, op een originele manier en via experimentele onderzoeksmethodes een beeld van de belevingswereld van de bewoners in de Indische buurt. Door dit beeld creatief te presenteren hopen

zij beleidsmakers te prikkelen om met een frisse kijk hun eigen beleid te evalueren. Zij keren de buurt als het ware ondersteboven en tonen een kant die in andere onderzoeken vaak verborgen is gebleven. Gedurende hun onderzoek zijn ze veel bewoners tegengekomen die zelfstandig of binnen een organisatie bezig zijn om projecten en activiteiten te realiseren voor doelgroepen in de buurt. De ervaringen van deze bewoners klinken door in het eindrapport van de Werkplaats.

20 Het slotevenement van de Werkplaats, dat op 18 november in Studio-K aan het Timorplein werd georganiseerd, was daarom ook bedoeld om deze mensen en hun projecten een podium te bieden. Tijdens dit evenement konden bewoners uit de buurt maar ook 'buitenstaanders' niet alleen kennis maken met het onderzoek, maar ook zien wat er leeft in Zeeburg en welke initiatieven er door de bewoners genomen worden om wonen in Zeeburg aangenaam en interessant te maken. Naast een modeshow, optredens, debatten, een filmpresentatie, een omgekeerde inburgeringscursus en muziek werd het eindrapport van de onderzoeksgroep in ontvangst genomen door Job Cohen.

3 Seminars, bijeenkomsten en conferenties

Symposium 'Het zondig ras der reformisten'

21

Op 9 februari organiseerde de WBS een afscheidssymposium voor Paul Kalma. De bijeenkomst stond onder leiding van Felix Rottenberg, die de bijeenkomst opende met een krachtig pleidooi voor een eigenzinnige WBS. Marnix Krop sprak over Nederland en Europa: de Unie moet politieker en socialer worden. Paul de Beer en Paul Tang twistten over wat de verzorgingsstaat solide maakt: toepassing van het profijtbeginsel of het principe van wederkerigheid? Boven het daaropvolgende tweegesprek zweefde de geest van Dalrymple. 'Eerst rechten, dan plichten', meende Femke Halsema. Nee, zei Edith Hooge, 'menigeen is co-auteur van zijn eigen ellende'. Paul Kalma fileerde dominante trends in het denken over politiek en markt. Job Cohen sloot af met een portret van Kalma en twee van zijn inspiratiebronnen: Stuuf Wiardi Beckman en Joop den Uyl. De bijdragen zijn te vinden in een speciale Kalma-editie van *Socialisme & Democratie*, nr. 3 van 2007.

Nieuwe veren

Op 23 mei organiseerde de WBS – samen met enkele Rotterdamse PvdA-leden waaronder Chris van der Meulen – een debat in Rotterdam over de ideologische grondslagen van de PvdA, met Jeroen Dijsselbloem, Paul Kalma en Dick Pels, onder leiding van Ruben Maes.

Energiepolitiek en klimaatbeheersing

Op 4 juni organiseerde de WBS naar aanleiding van het regeerakkoord en eerder werk van de stichting op dit terrein een klein seminar over energiepolitiek met de relevante leden van de Tweede-Kamerfractie en een aantal experts uit het veld. Curator Harmen Verbruggen leidde de bijeenkomst. Het initiatief beoogde een realistische en goed onderbouwde beleidsagenda voor de komende regeerperiode te ontwikkelen. Op basis van het seminar wordt een kort en bondig advies geschreven door Gustaaf Haan.

Herdenkingsdienst Bart Tromp

Op 20 juni overleed Bart Tromp. Hij was buitengewoon betrokken bij het werk van de WBS, onder meer als redacteur van *Socialisme & Democratie* en als voorzitter van de WBS Werkgroep Partijpolitieke Processen. Hij was bovendien 25 jaar redacteur van het *Jaarboek voor het democratisch socialisme*. Op zondag 1 juli organiseerde de WBS, in samenwerking met *Het Parool*, *Elsevier* en enkele andere instellingen, een herdenkingsbijeenkomst. De daar gehouden voordrachten aangevuld met enkele andere bijdragen van mensen die Bart Tromp na stonden zijn gebundeld in een speciale uitgave van *Socialisme & Democratie: In Memoriam Bart Tromp 1944-2007*.

22

De toekomst van de financiële sector

Stagiair René Rollingswier organiseerde voor de WBS in samenwerking met de Eerste-Kamerfractie een kleine besloten bijeenkomst over de toekomst van de financiële sector in Nederland. Gezien de overname van ABN AMRO en de toenemende internationalisering van het beheer van de pensioenfondsen maken velen, waaronder enkele senatoren van de PvdA, zich zorgen over de toekomst van de financiële sector in Nederland. Wat is er aan de hand? Zijn maatregelen gewenst om deze sector in Nederland te houden? Welke maatregelen liggen dan voor de hand?

Onder leiding van Simon van Driel bogen Paul Tang, Hans Verkoren, Cees Maas, Peter Gortzak, Aernout Boot en René Rollingswier en Frans Becker namens de WBS zich op 12 september over deze vragen.

4 Socialisme & Democratie

Het maandblad van de WBS vormt al meer dan zestig jaar een brandpunt van sociaal-democratische theorievorming, maatschappijanalyse en kritische beschouwing over politiek en bestuur. Het beoogt het platform te zijn voor het politiek-wetenschappelijk debat in en rond de sociaal-democratie. In het afgelopen jaar verschenen tien afleveringen. Speciale aandacht werd besteed aan: Energiepolitiek, met bijdragen van onder meer Diederik Samsom (zet in op duurzame energie, besparing en schone fossiele processen) en Frans Sluiter (over kernenergie: De nadelen zijn betrekkelijk, de voordelen zijn groot). Deze beide auteurs waren op 18 februari te gast in *Buitenhof* om over de toekomst van de energievoorziening in Nederland te debatteren.

23

- Het afscheid van Paul Kalma als directeur van de WBS, met de bijdragen van Rottenberg, Krop, De Beer, Tang, Halsema, Hooge, Kalma en Cohen aan het afscheidssymposium, onder het motto: De contramine van Kalma.
- De formatie van het kabinet-Balkenende IV, met bijdragen van J.Th.J. van den Berg – die meent dat een kabinet op koers moet worden gehouden dat niet op sterke pootjes staat, ‘onder leiding van een minister-president die niet bekend staat als een bedreven en inventieve regisseur’ – en Lambert Giebels, die sterke parallellen ziet met het kabinet onder leiding van Beel (1946-1948).
- Het internationale profiel van de PvdA, met aandacht voor globalisering, en vrede en veiligheid. Welke kwesties moet de PvdA agenderen en politiseren in de komende kabinetsperiode en hoe kan dat op een politiek aansprekende wijze gebeuren? Met bijdragen van Robert Went, Bart Tromp en Co Colijn.
- Veiligheid, met speciale aandacht voor de rol van het strafrecht en de beveiligingsbranche. Josine Junger-Tas pleit voor een brede aanpak van de oorzaken van criminaliteit en gevoelens van onveiligheid. Ronald van Steden brengt de opkomst van de beveiligingsbranche in kaart. Cyriel Fijnaut en Aleid Wolfson bespreken de verruiming van opsporingsbevoegdheden en -mogelijkheden als gevolg van de terreurdreiging vanuit islamitische hoek.
- ‘Het aandeelhoudersdrama’, waarin Arjen van Witteloostuijn de sterk toegenomen buitenlandse invloed in het Nederlandse bedrijfsleven bespreekt. Het is tijd, zo luidt zijn stelling, het zwijgen over deze situatie te verbreken.

Binnen het kapitalisme is ruimte voor veel meer variatie dan dikwijls wordt gesuggereerd.

- Met het zomernummer werd een speciale uitgave meegestuurd: In memoriam Bart Tromp 1944-2007, met 24 bijdragen van familieleden, vrienden, collega's en anderen die Bart Tromp na stonden. 'Hij was', zo schreef eindredacteur Mare Faber, 'het wandelende geheugen van ons blad. Aangetreden als redacteur in 1978, was hij bezig aan zijn dertigste jaargang. Zijn vele belangstellingssferen, de uiteenlopende kringen waarin hij zich bewoog [...], de inhoudelijke en stilistische breedte van zijn oeuvre, zijn krachtige, kleurrijke persoonlijkheid – dat alles laat zich nauwelijks in woorden vatten, zelfs niet in de vierentwintig bijdragen die deze herdenkingsuitgave rijk is.'
- 'Verder na Vreeman', met commentaren van binnen- en buitenstaanders op het rapport van de commissie Vreeman. Diederik Samsom spreekt van een existentiële crisis van de PvdA; Pierre Heijnen hekelt het inhoudelijk tekort en pleit voor versterking van de formele partijstructuur; Adri Duivesteijn meent dat de PvdA weer een ideologische hervormingspartij moet worden; Marijke Linthorst adviseert opnieuw te doordenken wat solidariteit betekent; Thijs Wöltgens raadt de PvdA aan het maatschappelijk middenveld te versterken; en Gerrit Voerman gaat na hoe de PvdA zich moet verhouden tot de SP.
- De noodzaak van een nieuwe economische politiek, met bijdragen van Paul de Beer (het streven naar kwantitatieve groei moet plaatsmaken voor een beleid gericht op kwalitatieve groei), Jaap van Duijn (met een pleidooi voor een economisch beleid nieuwe stijl) en Flip de Kam (die een voorzet doet voor 'een door linkse idealen geïnspireerd bezuinigingsbeleid' en lastenverzwaring 'op een manier die recht doet aan het uitgangspunt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen').
- Reflecties op de Eerste Kamer waarin vier senatoren hun licht laten schijnen over de werkwijze en betekenis van dit instituut. Willem Witteveen pleit ervoor de Eerste Kamer representatiever en de Tweede Kamer deliberatiever te maken. Frans Leijnse betoogt dat decentrale kandidaatstelling de kracht van de PvdA-senaatsfractie zou versterken. Erik Jurgens en Ed van Thijn geven een indringend beeld van de werkwijze van de senaat.
- Cultuur, migratie en religie, met bijdragen van Pieter Nieuwenhuijsen en Jan Beerenhout (geboden is 'een heldere consensus over wat immigranten en niet-immigranten in het maatschappelijk leven van elkaar te verwachten hebben'), Lodewijk van Oord en Paul de Beer (die een scherpe scheiding tussen geloof en politiek bepleit).
- Ruimtelijke ordening, met bijdragen van Maarten Hajer (rijk en provincie moeten eindelijk eens gaan sturen op inhoud) en Wil Zonneveld (dat ons

landschap verrommelt ligt aan onze bestuurscultuur). Roos Vermeij, Margriet Meindertma, Co Verdaas en Peter Noordanus reageren.

- Het onverwoestbare programma van Joop den Uyl, waarin Frans Becker en Paul Kalma naar aanleiding van het feit dat Den Uyl twintig jaar geleden overleed, aandacht vragen voor zijn in de jaren vijftig en zestig ontwikkelde politieke paradigma. Met zijn intellectuele erfenis kan de PvdA nu nog steeds haar voordeel doen.

Daarnaast publiceerde *Socialisme & Democratie* tal van andere analyses, beschouwingen, interventies en boekbesprekingen.

Redactie en redactieraad waren eind 2007 als volgt samengesteld:

Redactieraad: Th.Wöltgens (voorzitter), G. van den Bergh, E. Hooge, D. Roos, P. Tang, W. Witteveen, L. van Zoonen.

Redactie: M. Faber (eindredacteur), P. de Beer, R. Claassen, G. Haan, M. Hajer, P. Kalma (secretaris), M. Linthorst, A. Nierop (bureau-redacteur).

Fragment van een brief van Wiardi Beckman aan Van der Goes van Naters en zijn vrouw Anneke, waarin hij zijn zojuist begonnen werk als secretaris van Troelstra beschrijft. Wiardi Beckman zou Troelstra assisteren bij het schrijven van zijn herinneringen en uiteindelijk zelf na de dood van Troelstra het laatste deel bezorgen. Ontleend aan: H.B. Wiardi Beckman, *En die twee jongens zijn wij. Brieven aan M. van der Goes van Naters*. Ingeleid en bezorgd door Mireille Berman en Marijke Halbertsma-Wiardi Beckman, Amsterdam 2007, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting, p.169.

26

Rijswijk, 13 maart 1928

[...] En nu over mijn eigen werk: daar kan ik natuurlijk alleen nog maar een voorlopige indruk van geven. In ieder geval is het reusachtig hard werken. Voorlopig is Troelstra, geloof ik, wel tevreden, maar dat zal zeker niet zo blijven, want ik voel duidelijk (en hoorde ook) dat hij als bij alle zieken geweldig veeleisend is. Hoe het gaat zullen we dus eigenlijk pas half april of zo kunnen vaststellen.

Maar het is geweldig interessant werk. Voor mijn hele leven neem ik, als ik een half jaar zo door ga, een grondige kennis van de geschiedenis van de Socialistische arbeidersbeweging mee, en dan de grootte van zijn figuur, de breedte van zijn kijk en eigenlijk vaak zachtheid van oordeel. Vóór alles is hij geweldig geestig, alleen al in de woordkeus en zo. [...]

Jullie Stuuf

5 Het WBS Jaarboek

De redactie van het WBS Jaarboek koos – aan de vooravond van de Amerikaanse verkiezingen – ervoor in het jaarboek 2007 een zoektocht te ondernemen naar de stand van zaken in progressief Amerika. Zij zocht Michael Kazin, hoogleraar geschiedenis verbonden aan Georgetown University in Washington, aan als gastredacteur. Deze was buitengewoon behulpzaam bij het vinden van een groep Amerikaanse auteurs, op gebieden als de buitenlandse politiek, de verzorgingsstaat, de denktanks, de media, de rol van godsdienst in de politiek – auteurs die allen op hun eigen gebied als expert gelden. Ter voorbereiding brachten Menno Hurenkamp, Frans Becker en René Cuperus een bezoek aan Washington en spraken met een aantal auteurs.

Er is een goede kans dat bij de komende presidentsverkiezingen een Democraat zal winnen. Voeg daarbij de mogelijkheid dat de Democraten de meerderheid behouden in zowel de Senaat als het Huis van Afgevaardigden, dan kan een door velen als broodnodig beschouwde politieke verandering optreden. De ambtsperiode van Bush heeft de vs niet alleen in een uitzichtloze oorlogssituatie gestort in Irak, op binnenlands terrein is een ongekende polarisatie opgetreden tussen de arme en de steeds rijker wordende kant van Amerika – terwijl het grote groepen aan belangrijke voorzieningen zoals pensioenen en gezondheidszorg is gaan ontbreken. Over de erfenis van het Republikeinse regime en de vooruitzichten voor een progressieve politiek gaat het jaarboek 2007, met als titel *Op zoek naar progressief Amerika*. Duidelijk wordt dat de Democraten weliswaar een programma voor reconstructie van een Amerikaanse verzorgingsstaat hebben, maar op buitenlands-politiek gebied geen wezenlijk andere koers hebben geformuleerd dan die van de Republikeinen. In het jaarboek zijn bijdragen te vinden van Andrew J. Bacevich (Laten wij onze eigen tuin onderhouden), Dean Baker (De wederopbouw van de Amerikaanse verzorgingsstaat), Gary Gerstle (Hoe Amerika omgaat met zijn immigranten. Het verleden, het heden en de toekomst), Todd Gitlin (Wat kunnen de media voor links Amerika betekenen?), Ezra Klein (De herrijzenis van links in Amerika. Van een politiek van kleine stappen naar een politiek van ingrijpende verandering), Nelson Lichtenstein (Een succesvolle strategie voor de vakbeweging), Andrew Rich (Denktanks en de ideeënoorlog in de Amerikaanse politiek), Amy Sullivan (Trouw

27

aan het geloof. Links en religie in Amerika), Matthew Yglesias (It's the foreign policy, stupid). Teake Zuidema verzorgde een fotokatern over Pittsburgh (Pittsburgh is niet meer Steel City). Redacteuren Menno Hurenkamp en Frans Becker tekenden voor de inleiding.

Het boek werd in aanwezigheid en met medewerking van een aantal auteurs gepresenteerd op 30 november in De Balie te Amsterdam. Volkskrant-journalist Paul Brill had de leiding over de presentatie en het debat. Kate Kirk, die de redactie assisteerde, opende de bijeenkomst. Op 1 december volgde een besloten seminar met de auteurs en met academici, politici en journalisten.

- 28 In 2008 zullen de teksten van het jaarboek – op een enkele uitzondering na – onder dezelfde redactie worden gepubliceerd in een Amerikaanse versie door Pennsylvania University Press.

6 Werk in uitvoering

Ontwikkelingssamenwerking

29

De wbs stelde samen met de Evert Vermeer Stichting een commissie in die zich heeft gebogen over evaluatie en toekomstperspectief van ontwikkelings-samenwerking. De commissie, bestaande uit Thea Hilhorst (voorzitter), Geske Dijkstra, John Jansen van Galen, Han de Goederen, Frans Becker en Peter Heintze, bijgestaan door Pieter de Vries en Mijke Elbers, organiseerde drie hoorzittingen met experts en interviewde een groot aantal deskundigen uit het veld. Het rapport van de commissie wordt in 2008 afgerond.

Klimaat en energiepolitiek

Als vervolg op eerdere activiteiten besloot de wbs een kortlopend project op te zetten op het gebied van klimaat- en energiepolitiek. Saïd Zwerver en Pieter van Driel zijn daarbij als deskundigen van buiten vanaf het begin nauw betrokken geweest. Gustaaf Haan werd als penvoerder van het project aangenomen. Na een expertmeeting en enkele interviews werd een rapportage voorbereid, waarvan het eerste resultaat gepubliceerd wordt in het eerste nummer van *Socialisme & Democratie* in 2008.

Conferenties

De voorziene conferentie van het Forum Scholars for European Democracy voor november 2007 is uitgesteld tot 2008. Naar aanleiding van de publicatie van het boek van De Kam over belastingpolitiek en de wbs-rapporten over rechtsstaat en regionale economische politiek worden conferenties voorbereid in 2008.

René Cuperus rondt een studie af over het populisme en Europa.

In oprichting is een wbs Werkgroep Electorale Processen, die zich zal buigen over electorale trends en analyses. De electoraal onderzoeker van de PvdA zal nauw betrokken zijn bij de activiteiten van de werkgroep.

Op zijn afscheidssymposium hield Paul Kalma een inleiding onder de titel 'Het verwaarloosde kapitalisme'. Daarin stelde hij onder meer:

[D]e grote kracht van de sociaal-democratie (ook van de Partij van de Arbeid) schuilt in de omslag die ze gemaakt heeft naar een activerende verzorgingsstaat; naar een betere afstemming van sociale zekerheid en arbeidsmarktbeleid. Stimulering van het eigen initiatief van uitkeringsgerechtigden, inclusief intensief (en dus kostbare) begeleiding staat daarbij voorop. 'Werk boven inkomen' vormt een ander uitgangspunt, maar met oprekking van het arbeidsbegrip als dat nodig is, en met garanties voor rechtszekerheid en een behoorlijk niveau van bestaan.

30

Dat programma is nog lang niet voltooid – en vraagt om grote beleidsinspanningen, nationaal en lokaal. Laten we de verleiding weerstaan om in plaats daarvan weer een nieuw programma te omhelzen, dat onder het motto 'van nazorg naar voorzorg, van genezen naar voorkomen', de traditionele verzorgingsstaat wil kortwieken, net nu die weer zo hard nodig wordt. De PvdA zou zich krachtiger moeten keren tegen deze beleidstrend, waarin een liberale opvatting over de arbeidsmarkt samengaat met een overmatige belasting van de eigen verantwoordelijkheid van burgers.

In de tweede plaats moet de sociaal-democratie zich realiseren dat ze de dubbele problematiek van economische ontwikkeling en economische orde de afgelopen periode danig verwaarloosd heeft. Waar waren, vroeg een Nederlandse topondernehmer onlangs, de natuurlijke verdedigers van het Rijnlandse model, toen dat jaren geleden voor het eerst onder vuur kwam te liggen? Waar waren de vakbeweging en de PvdA? Hij heeft gelijk. Die verdediging van dat Rijnlandse model hoeft overigens geen puur defensieve aangelegenheid te zijn. Er bestaat een intrigerende tegenstelling tussen de huidige nadruk op snelle, haastige shareholder value en de steeds belangrijker plaats die arbeid, sociaal kapitaal, in de kenniseconomie zal gaan innemen.

De sociaal-democratie kan daar vorm aan geven met nieuwe opvattingen over een coöperatief kapitalisme, waarin vertrouwen een belangrijke productiefactor is; de onderneming vooral een samenwerkingsverband; en waarin werknemers veel sterker bij de organisatie van het werk zijn betrokken. Daarnaast zou de vormgeving van zo'n nieuw Rijnlands model niet een puur nationale aangelegenheid moeten zijn. Als de vormgeving en het beleid van de Europese Unie een te liberaal karakter hebben gekregen, dan zal daar ook op Europees niveau tegenspel aan moeten worden gegeven. Niet minder Europa, maar anders.

Ontleend aan: Paul Kalma, 'Het verwaarloosde kapitalisme', in: *Socialisme & Democratie* (2007) nr. 3, p.55-56.

7 Werkgroepen

Werkgroep Geschiedenis

31

Na een periode van inactiviteit is de WBS Werkgroep Geschiedenis vanaf mei 2007 opnieuw gestart, in een nieuwe samenstelling. Jacco Pekelder (Universiteit Utrecht) is voorzitter, leden zijn Erie Tanja (Radbout Universiteit), Karin van Leeuwen (Instituut voor Nederlandse Geschiedenis), Gerrit Voerman (DNPP), Marijn Molema (VU) en Frans Becker (WBS). WBS-stagiaire Ilse Raaymakers staat de werkgroep bij bij de organisatie van de eerste bijeenkomsten en een conferentie in 2008 over de jaren zeventig. De werkgroep stelt een programma op en organiseert bijeenkomsten die open zijn voor publiek. Zij streeft ernaar de resultaten van de bijeenkomsten om te zetten in publicaties.

De eerste bijeenkomst was gewijd aan de studie van J.A.A. van Doorn, *Duits socialisme. Het falen van de sociaal-democratie en de triomf van het nationaal-socialisme*. De historicus Stephan Vogt (Duitsland Instituut Amsterdam) en de socioloog Dick Pels gingen onder leiding van Jacco Pekelder met elkaar en het publiek in discussie.

Werkgroep Economie

In de Werkgroep Economie treffen economen werkzaam in de politiek, de ambtelijke dienst, maatschappelijke organisaties en wetenschap elkaar om over economische en sociale kwesties te debatteren.

De werkgroep kwam in 2007 twee maal bijeen. De volgende thema's werden behandeld:

- Hedge funds, private equity en het Nederlandse stelsel van corporate governance, met inleidende bijdragen van Paul van der Heijden, Kees Cools, Hans Schenk en Arjen van Witteloostuijn
- De maatschappelijke onderneming, met inleidende bijdragen van Sweder van Wijnbergen en Dik Wolfson.

Leden van de werkgroep Economie (per december 2007):

L. Aarts (voorzitter), P. Kalma (secretaris), P. de Beer, R. Becker, E. Bekkers, M. van den Berg, W. Boonstra, P. Boot, B. Bos, W. Bos, T. Brosens, F. Buis, F. Crone, M. van Dam, J. Dommelen, K. Douma, C. Driessen, A. Gielen, J. van Gilst, V. Halberstadt, F. Heemskerck, A. Heertje, P. Hendriks, M. Hillen, A. Huygen, J. in 't Veld, B. Jacobs,

A. Jonk, F. de Kam, H. Kamps, E. Kemeling, H. Keuzenkamp, J. Koelewijn, J.P. Kooiman, M. van Leeuwen, J. van Markwijk, J. Monsewije, L. Meijaard, M. Mulder, K. van Paridon, K. van der Poll, D. Roos, R. Stuive, P. Tang, R. van der Veen, H. Verbruggen, E. Verdonk, R. Vermeij, D. Wolfson, S. van Wijnbergen

Werkgroep Partijpolitieke Processen

De Werkgroep Partijpolitieke Processen houdt zich bezig met de ontwikkeling van politieke partijen, het partijstelsel en de uitoefening van de politieke macht.

32 Zij verenigt analisten en beschouwers uit de wereld van het openbaar bestuur, de politiek, de wetenschap, maatschappelijke organisaties en de journalistiek. De werkgroep verloor dit jaar Bart Tromp, die vanaf het begin van de werkgroep voorzitter was geweest, en haar zeer gewaardeerde deelnemer Hendrik Jan Schoo. De werkgroep kwam in 2007 zeven maal bijeen. De volgende thema's kwamen aan de orde:

- Het verloop en de afloop van de kabinetsformatie, met inleidende beschouwingen van Hans Wansink en Marcel ten Hooven
- De derde macht, met inleidingen van René Elkerbout en Gerritjan van Oven
- De mensen in de politiek, met inleidende beschouwingen van Lobke Zandstra en Désirée Geerts Het rapport van de commissie Vreeman, met inleidende bijdragen van André Krouwel en René Cuperus
- Jacques Tichelaar over de PvdA en de randen van het regeerakkoord
- Ontwikkelingen in het bedrijfsleven en de kijk van het bedrijfsleven op de politiek, ingeleid door Hans Verkoren
- De toekomst van de PvdA , met een inleidende beschouwing van Arie de Jong

Leden van de werkgroep Partijpolitieke processen (per december 2007):

Ruud Koole (voorzitter), Arie de Jong (secretaris), I. Ackay, S. Baart, M. Barth, F. Becker, P. Bordewijk, W. Brattinga-Tromp, W. Breedveld, R. Claassen, M. Chavannes, H. de Coninck, R. Cuperus, M. Dekker, S. Dijkers, R. Elkerbout, D. Geerts, R. 't Hart, M. ten Hooven, A. Jansen, P. Jonker, P. Kalma, C. Kamp, W. Koning, H. Kool, D. Koopman, M. Martens, P. Nieuwenhuijsen, M. Noordegraaf, G.J. van Oven, R. Plasterk, J. Postma, Ph. van Praag, L. Raap, C. van Rest, T. Roes, A. van Rooij, M. Sie Dhian Ho, P. van der Straaten, G. Verbeet, G.Visscher, W. Voogt, J. de Vries, C. Waal, H. Wansink, P. Welp, H. Wesseling, S. Wiemers, T. Witteveen, L. Zandstra.

⁸ De Dr. J.M. den Uyl-leerstoel

De Dr. J.M. den Uyl-leerstoel is ingesteld vanwege de Wiardi Beckman Stichting en is ondergebracht bij de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen en de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. De opdracht van de leerstoel heeft betrekking op 'de ontwikkelingen in het democratisch socialisme in relatie tot wetenschap en samenleving'. Jan Pronk, Ad Oele en Ed van Thijn vervulden eerder dit hoogleraarschap. Eind 2004 werd Ad Geelhoed benoemd. Hij overleed in april 2007.

33

Het curatorium van de Den Uyl-leerstoel bestaat uit J.Th.J. van den Berg (voorzitter), M. Fennema, P. de Rooij en J. Visser. Het curatorium bereidt een nieuwe voordracht voor de leerstoel voor.

In *Verloren slag. De PvdA en de verkiezingen van november 2006* analyseren Frans Becker en René Cuperus de sociologische achtergronden van de electorale bewegingen. Het politiek midden verliest aan de flanken als gevolg van bredere maatschappelijke ontwikkelingen, zo stellen zij:

34 [D]e huidige economische en culturele veranderingen treffen de burgers van de West-Europese landen zeer verschillend. Er ontstaat een nieuwe scheidslijn tussen twee groepen: de 'toekomst-omarmers' tegenover de 'toekomst-vrezers', mensen die menen dat de nieuwe wereld voor hen niets goeds in petto heeft en die zich verraden voelen door 'de politieke elite'. Het gaat daarbij – het zij nogmaals benadrukt – niet alleen om een sociaal-economische klassenbreuklijn, maar ook om een cultuurpolitieke breuklijn. Voor de sociaal-democratie gaat het hier om een existentieel vraagstuk, omdat de scheidslijn tussen deze groepen dwars door het sociaal-democratisch electoraat heen loopt.

Ontleend aan: Frans Becker en René Cuperus, 'De sociaal-democratische spagaat. Over de electorale en sociologische instabiliteit van de PvdA', in: Frans Becker en René Cuperus (red.), *Verloren slag. De PvdA en de verkiezingen van november 2006*. Met bijdragen van Liesbet van Zoonen e.a., Amsterdam 2006, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting, p.52-53

9 Publicaties van de stafleden van de Wiardi Beckman Stichting

Frans Becker

- Frans Becker en René Cuperus, 'De sociaal-democratische spagaat. Over de electorale en sociologische instabiliteit van de PvdA', in: Frans Becker en René Cuperus (red.), *Verloren slag. De PvdA en de verkiezingen van november 2006*. Met bijdragen van Liesbet van Zoonen e.a., Amsterdam 2007, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting, p.19-67
- Frans Becker en René Cuperus, 'It's Iraq, stupid', in: *Socialisme & Democratie* (2007) nr. 6, p. 5-6
- Frans Becker en René Cuperus, 'Precariado', in: *Foreign Policy. Edición española*, junio/julio 2007, p. 12
- Frans Becker and René Cuperus, *The Political Centre under Pressure: Elections in the Netherlands*, website Policy Network
- Frans Becker & René Cuperus, 'Die Wahlen am 22. November 2006 und die Unruhe in der niederländischen Wählerschaft', in: Friso Wielenga und Loek Geeraedts (red.), *Jahrbuch 17, 2006*, Zentrum für Niederlande-Studien, Münster 2007, p. 83-101
- Frans Becker und René Cuperus, 'Sehnsucht nach den Wohlfahrtsstaat – 30 Jahre Reformpolitik in den Niederlanden', in: Frans Becker, Karl Duffek, Tobias Mörschel (Hrsg.), *Sozialdemokratische Reformpolitik und Öffentlichkeit*, Wiesbaden 2007, VS Verlag für Sozialwissenschaften, p. 113-132
- Frans Becker, Daan Bultje, Marijn Molema en Pauline Smeets, *Een economisch mozaïek. De PvdA en regionale economische politiek*, Amsterdam 2007, Wiardi Beckman Stichting
- Frans Becker, Menno Hurenkamp en Michael Kazin (red.), *Op zoek naar progressief Amerika. WBS Jaarboek 2007*, Amsterdam 2007, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting
- Frans Becker, 'In Memoriam Bart Tromp', in: *Rood. Ledenblad van de PvdA*, 4^e jaargang, oktober 2007, nr. 5, p. 9.
- Frans Becker, Karl Duffek and Tobias Mörschel (eds.), *Social Democracy and Education. The European Experience*, Amsterdam 2008, Mets & Schilt/Forum Scholars for European Social Democracy

- Frans Becker en Paul Kalma, “‘Twee dingen goed begrijpen”. Het onverwoestbare programma van Joop den Uyl’, in: *Socialisme & Democratie* (2007) nr. 11/12, p. 12-25.

R. Cuperus

- ‘Populism against globalisation. A new European Revolt’, in: Policy Network, *Rethinking Immigration and Integration: a New Centre-Left Agenda*, London 2007, p. 101-120
- ‘De sociaal-democratische spagaat. Over de electorale en sociologische instabiliteit van de PvdA’, in: Frans Becker en René Cuperus (red.), *Verloren slag. De PvdA en de verkiezingen van november 2006*. Met bijdragen van Liesbet van Zoonen e.a., Amsterdam 2007, Mets & Schilt/Wiardi Beckman Stichting, p. 19-67 (met Frans Becker)
- ‘Vlaamse politicologen op zoek naar politiek’, in: *Ons Erfdeel. Vlaams-Nederlands cultureel tijdschrift*, Nr. 1, februari 2007, p. 179-182
- ‘Die Wahlen am 22. November 2006 und die Unruhe in der niederländischen Wählerschaft’, in: Friso Wielenga und Loek Geeraedts (red.), *Jahrbuch 17, 2006*, Zentrum für Niederlande-Studien, Münster 2007, p. 83-101 (met Frans Becker)
- ‘Onbehegen of groepsdenken. Een twistgesprek met Meindert Fennema’ in: *Opinio*, jaargang 1, nummer 36, 21-27 september 2007, p. 15
- Nieuwjaarstoespraak PvdA-Amersfoort, 6 januari, Zandvoort aan de Eem, ‘Als het in Amersfoort niet lukt, dan lukt het nergens’. Website PvdA Amersfoort
- ‘How do small countries such as Bulgaria and the Netherlands survive global transformation and maintain to be tolerant societies?’, in: N. Ananieva, K. Vigenin (eds.) *Dialogue and Tolerance in Politics in the context of globalization and Euro-integration*, (Bulgaarse uitgave), Sofia 2007, p. 17-51
- ‘Vooral in de waarden is de vernieuwing van de SP.A mislukt, *De Morgen*, Vlaams 6 september 2007, p. 6
- ‘La societat multicultural: un concepte pertorbador’, *Noticies i Novetats*, Fundacio Rafael Campalans, Barcelona, 1-7-2007
- ‘It’s Iraq, stupid’, in: *Socialisme & Democratie* (2007) nr. 6, p. 5-6 (met Frans Becker)
- ‘Precariado’, in: *Foreign Policy. Edición española*, junio/julio 2007, p. 12 (met Frans Becker)
- *The Political Centre under Pressure: Elections in the Netherlands*, website Policy Network (met Frans Becker)
- ‘Sehnsucht nach den Wohlfahrtsstaat – 30 Jahre Reformpolitik in den Niederlanden’, in: Frans Becker, Karl Duffek, Tobias Mörschel (Hrsg.), *Sozialdemokratische Reformpolitik und Öffentlichkeit*, Wiesbaden 2007, VS Verlag für Sozialwissenschaften, p. 113-132 (met Frans Becker)

36

- ‘Rode geiten en bokken’, *Socialisme & Democratie* (2007), nr. 11/12, p. 8-9
- R. Cuperus, ‘Populismus gegen Globalisierung. Eine neue europäische Revolte’, in: ‘Prinzip links’ zwischen Reform und Populismus. *Perspektiven des demokratischen sozialismus*, *Zeitschrift für Gesellschaftsanalyse und Reformpolitik*, 24. Jahrgang 2007, Heft 2, p. 75-99.

Plus:

- College aan Sommeruniversität der Friedrich-Ebert-Stiftung und SPD, Potsdam, 16. Juli 2007 ‘Zukunftsherausforderungen für die soziale Demokratie’
- Optreden bij Politiek forum Sp.a. Gent, datum

37

Verder schrijft René Cuperus in een column elke zaterdag een reactie op een actuele stelling in *De Volkskrant*, sinds 1 september 2007

M. Faber

- De scherven opgeveegd. Bericht aan onze partijgenoten. Rapport van de commissie-Vreeman, aangeboden aan het bestuur van de PvdA op 30 mei 2007, Partij van de Arbeid, 2007
- ‘Bosnisch Bartlehiem’, in: *Socialisme & Democratie* (2007) nr. 1/2, p. 5
- ‘Vooraf’, in: *Socialisme & Democratie* (2007) speciale uitgave In Memoriam Bart Tromp, p. 3
- ‘Links en de kerk’, in: *Socialisme & Democratie* (2007) nr. 11/12, p. 3.

10 Beschikbare publicaties van de Wiardi Beckman Stichting

38 Publicaties Wiardi Beckman Stichting (per januari 2008)

De rapporten zijn te bestellen:

- via de PvdA-website www.pvda.nl onder het kopje 'Winkel'. Betaling volgt via internet.
- door overmaking van het desbetreffende bedrag op postgiro 347.97.00 ten name van PvdA-Brochures, Amsterdam met vermelding van het gewenste bestelnummer.

Voor vragen over uw bestelling kunt u contact opnemen met de PvdA-ledenadministratie (tel. 0900-9553 (lokaal tarief)) of per e-mail: ledenadministratie@pvda.nl.

Verschenen in 2007

BESTELNR.	TITEL	PRIJS
702	Een economisch mozaïek	€ 5,00
703	Een bedreigde rechtsstaat	€ 5,00
704	Ruggengraat van ongelijkheid	€ 12,50
707	Social democracy and education	€ 22,00
742	Op zoek naar progressief Amerika. Jaarboek 2007	€ 25,00
781	Wie betaalt de staat ?	€ 29,00
795	Politiek van de netwerkgeneratie (wbs Werkplaats)	€ 5,00
796	Verloren slag. De PvdA en de verkiezingen van november 2006	€ 20,00
797	En die twee jongens zijn wij!	€ 25,00

Verschenen in 2006

BESTELNR.	TITEL	PRIJS
791	Crossfire. Amerikaanse toestanden III	€ 6,00
792	Nieuwe energie	€ 7,50
793	Vier jaar Balkenende. Jaarboek 2006	€ 20,00
794	The EU – A Global Player ?	€ 20,00
--	Doorgezaagd Tilburg (wbs Werkplaats)	-----

Verschenen in 2005

BESTELNR.	TITEL	PRIJS
741	Cultuurpolitiek. Jaarboek 2005	€ 20,00
757	Zonder visie geen toekomst. Zeven bijdragen over de verzorgingsstaat	€ 10,00
758	Kerndepartementen. Een nieuwe overheid – ook aan de top	€ 12,50
779	Kaaskoppen en zoete wijn. Amerikaanse toestanden dl. 2	€ 6,00
788	Nieuwe vormen van solidariteit	€ 10,00
789	Public discourse and Welfare State Reform	€ 20,00
790	Leergeld. Sociaal-democratische onderwijspolitiek in een tijd van nieuwe verschillen	€ 14,00
----	De publieke omroep verdient beter	-----

Verschenen in 2004

BESTELNR.	TITEL	PRIJS
740	Rotterdam. Het vijftiengste jaarboek voor het democratisch socialisme	€ 20,00
756	Amerikaanse toestanden	€ 6,00
786	De toekomst van het Koninkrijk	€ 17,90
787	Links, rechts en de vooruitgang	€ 20,00
Internet-	Energieopties voor de 21 ^{ste} eeuw (zie website: www.wbs.nl) publicatie	n.v.t.

Overige publicaties

BESTELNR.	TITEL	PRIJS
701	Economisch beleid in een ondernemende samenleving	€ 17,02
739	Politieke partijen op drift. Het vierentwintigste jaarboek voor het democratisch socialisme	€ 17,95
755	Nederland – Suriname: de herkansing	€ 15,00
774	Multiple Third Ways	€ 17,70
778	The challenge of diversity. European social democracy facing migration, integration and multiculturalism	€ 15,00
780	De uitdaging van het populisme	€ 17,50
785	Het Suriname-syndroom	€ 16,50

Socialisme & Democratie

Maandblad van de Wiardi Beckman Stichting voor het debat over theorie en praktijk van het democratisch socialisme. De abonnementsprijs bedraagt € 77,50 per jaar, voor instellingen € 142,50. Een studenten/aio/oio- of JS-abonnement kost € 37,50. Particulieren en buitenlandse instellingen € 149,-. Losse nummers € 9,50. Een abonnement kan elk gewenst moment ingaan. Te bestellen bij: Boom Distributiecentrum, tel. 0522 – 237 555 of mail: bdc@bdc.boom.nl.

Wiardi Beckman Stichting

BEZOEKADRES

Herengracht 105, 1015 BE Amsterdam

POSTADRES

Postbus 1310, 1000 BH Amsterdam

TELEFOON

0900 - 9553

FAX

020 - 5512 250

E-MAIL

wbs@pvda.nl

WEBSITE

www.wbs.nl

**WIARDI
BECKMAN
STICHTING**